

Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ВИКЛИК ГЛОБАЛЬНОГО СВІТУ

**МАТЕРІАЛИ
VI Міжнародної науково-практичної конференції**

19-20 травня 2022 р. || м. Полтава

Денис Маляр	360
Прогалини в праві та засоби їх усунення.....	
Олександр Обихвіст	
Окремі аспекти правового регулювання сфери працевлаштування осіб з інвалідністю.....	363
Владислава Скляр	
Об'єкт торгівлі людьми.....	365
Марина Яременко	
Кримінальна відповідальність та склад кримінального правопорушення.....	367

Розділ 3

Теорія і практика соціальної роботи, спеціальної освіти та фізичної терапії

Валентина Костіна	
Загальні засади професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі до профілактики дискримінації до дітей з особливими освітніми потребами.....	370
Наталія Сайко	
Підготовка майбутніх соціальних педагогів до організації культурно-дозвілєвої діяльності в закладах освіти.....	373
Ірина Трубавіна	
Акценти в соціальній роботі з внутрішньо переміщеними особами в умовах війни 2022	376
Ольга Бацман	
Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи зі студентами з ін- валідністю у ЗВО: методологічний аналіз.....	378
Алла Гета	
Особливості використання оздоровчих технологій для студентів із відхиленнями у стані здоров'я.....	382
Віталій Заїка, Олена Балюк	
АРТ-терапевтичні техніки та їх використання у психокорекційній роботі з агресивними дітьми молодшого шкільного віку.....	384
Віталій Заїка, Юлія Карабаза	
Тенденції шкільної тривожності в підлітковому віці	390
Віталій Заїка, Юлія Костик	
Профорієнтаційні тенденції та емоційна спрямованість у школярів з різними умовами навчання.....	394
Юлія Калюжна	
Особливості застосування інтерактивних методів навчання у процесі професіоналізації майбутніх соціальних педагогів.....	398
Людмила Клеценко	
Особливості фізичної терапії осіб із геморагічним інсультом.....	401
Галина Котломанітова	
Технології попередження соціальної депривації людей похилого віку.....	404
Любов Куторжевська	
Реабілітація здобувачів освіти із серцево-судинними захворюваннями.....	407

РОЗДІЛ 3
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ,
СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДИСКРИМІ-
НАЦІЇ ДО ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Валентина Костіна,

докторка педагогічних наук, доцентка кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

За статистичними даними МОН в результаті розвитку інклюзивного навчання в Україні у 2021/2022 н. р. кількість учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти збільшилась

на 7608 осіб і становить 32686 здобувачів. Кількість інклюзивних класів зросла на 4535 одиниць і становить 23216 класів. З метою створення особистісно орієнтованого навчання в інклюзивних класах введено 22758 ставок асистентів вчителя, що на 5543 більше, ніж у минулому році. Кількості закладів загальної середньої освіти з інклюзивними класами зросла у 2,7 разів і становить – 7136 закладів. У 708 закладах професійної (професійно-технічної) освіти навчалися 4 223 учнів [1]. Враховуючи поширення інклюзивного простору та щорічне зростання дітей з особливими освітніми потребами в різних типах закладів системи освіти, важливим напрямом професійної освіти є підготовка майбутніх фахівців соціальної галузі до профілактики дискримінації щодо дітей з особливими освітніми потребами з метою підвищення ефективності здійснення відповідного виду професійної діяльності в системі закладів освіти.

Дослідження проблеми дискримінації та її запобігання стали предметом наукових пошуків вітчизняних та закордонних науковців. Аналіз дослідження І. Янковець показав, що науковцем висвітлено історичний розвиток уявлень про рівність у різні часи та запропоновано періодизацію розвитку уявлень про дискримінацію (нерівність) як правове явище, що складає п'ять таких етапів [2, с. 4]: 1) інституціоналізація дискримінації (нерівності) як способу збереження влади панівних соціальних груп над підпорядкованими (до XIII ст.); 2) формування елементів правового статусу, рівнозначного для всіх соціальних прошарків (XIII-XVIII ст.); 3) інституціоналізація рівності як основи правового статусу особи (XVIII ст. - сер. XX ст.); 4) термін «дискримінація» вперше використано у міжнародно-правовому документі (Загальна декларація прав людини, 1948), а також визначено зобов'язання держав-підписантів стосовно захисту від дискримінації чи підбурювання до неї; 5) захист від дискримінації забезпечено на міжнародному рівні підписанням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) та визнанням юрисдикції міжнародного Європейського суду з прав людини згідно з положеннями Конвенції та Протоколів до неї (стаття 14 Конвенції про заборону дискримінації). Корисними для майбутніх фахівців соціальної галузі є визначені дослідницею етапи становлення сучасних уявлень про суть дискримінації та особливості її профілактики, які можна використовувати під час розробки та організації соціально-виховних заходів для здобувачів різних рівнів освіти та їхнього оточення з метою запобігання поширення проблеми дискримінації в середовищі закладів освіти.

Вивчення та узагальнення закордонного нормативного забезпечення дозволили виявити низку важливих документів, що можна використовувати для обґрунтування необхідності та визначення змісту професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі до профілактики будь яких проявів дискримінації та насилля до дітей з особливими освітніми потребами у середовищі закладів освіти: «Від образи до включення»: Азіатсько-Тихоокеанський звіт про знущання в школі, насильство та дискримінацію на основі сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, ЮНЕСКО, 2015 [4]; «Шкільне насильство та булінг»: Глобальна доповідь про стан справ, ЮНЕСКО, 2017 [8]; Боротьба з насильством та булінгом у школах: Дія ЮНЕСКО. ЮНЕСКО, 2017 [3];

«Зростання в нерівності»: гендерні та соціально-економічні відмінності в здоров'ї та добробуті молодих людей, ВООЗ, 2013/2014 [5]; «Насильство та булінг у навчальних закладах». Досвід дітей та молоді з інвалідністю, ЮНЕСКО, 2021 [9]; «Інклюзія та освіта: все означає все». Центральна та Східна Європа, Кавказ та Центральна Азія, ЮНЕСКО, 2021 [6]; «Шкільне насильство та знущання над дітьми з обмеженими можливостями в регіоні Східної та Південної Африки: Оцінка потреб», Леонард Чешир, ЮНЕСКО, 2022 [7]. Спираючись на ідеї, які висвітлено в вищезазначених документах, можна виокремити такі важливі напрями у профілактиці проявів дискримінації до дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти: профілактика дискримінації осіб з обмеженими можливостями; профілактика дискримінації осіб за гендерною ознакою; профілактика дискримінації осіб за соціальним статусом; профілактика дискримінації осіб за релігійними, етнічними чи культурними розбіжностями; профілактика дискримінації осіб за зовнішнім виглядом; профілактика дискримінації осіб за сексуальною орієнтацією та статевим самовираженням та ін.

У Глобальній доповіді ЮНЕСКО про стан справ: «Шкільне насильство та булінг» наголошено, що «сектор освіти, співпрацюючи з іншими секторами та іншими зацікавленими сторонами, несе відповідальність за захист дітей та молодих людей від насильства та забезпечення безпечного та інклюзивного середовища навчання, а школа також є місцем, де можна: змінити ставлення до насильства та навчитися ненасильницькій поведінці; прищепити розуміння прав людини, гендерної рівності, цінностей поваги та солідарності та навичок спілкування, переговорів та мирного вирішення проблем» [8, с.33]. Ознайомлення майбутніх фахівців соціальної галузі зі змістом вищезазначеного документа дозволить їм, на наш погляд, опанувати суть та особливості нормативного забезпечення, а також вивчити досвід професійної діяльності з запобігання та подолання проблеми проявів дискримінації у середовищі закладів освіти за кордоном.

Отже, для забезпечення формування готовності майбутніх фахівців до створення умов для запобігання різних видів дискримінації до дітей з особливими освітніми потребами в умовах закладів освіти має бути реалізовано такі основні напрями їхньої професійної підготовки: до профілактики проявів дискримінації до дітей у різних типах закладів освіти; до профілактики дискримінації за гендерною ознакою; до профілактики дискримінації за соціальним статусом; до профілактики дискримінації за релігійними, етнічними чи культурними розбіжностями; до профілактики дискримінації за зовнішнім виглядом; до профілактики дискримінації за сексуальною орієнтацією та статевим самовираженням тощо.

Перспективним напрямом подальших досліджень є обґрунтування та розробка навчально-методичного забезпечення для здійснення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі до організації антидискримінаційного інклюзивного середовища для дітей з особливими освітніми потребами у різних закладах освіти.

Список використаних джерел:

1. Інклюзивне навчання (статистичні дані). Міністерство освіти і науки України. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/inklyuzivne-navchannya/statistichni-dani> (дата звернення: 24.04.2022).
2. Янковець І. В. Дискримінація та інституційний механізм її подолання в Україні. Дис. на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі «08» право за спеціальністю «081» право. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса. 2020. 300 с.
3. Combating violence and bullying in schools: UNESCO's ACTION. 2017. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247999?2=null&queryId=oe928b13-b2cc-4060-b691-a423801daf33> (accessed: 20.04.2022).
4. From insult to inclusion: Asia-Pacific report on school bullying, violence and discrimination on the basis of sexual orientation and gender identity. 2015. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235500?2=null&queryId=2a2758ee-ab4d-4529-883a-47470011305e> (accessed: 20.04.2022).
5. Growing up unequal: gender and socioeconomic differences in young people's health and well-being. 2013-2014. URL: https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0003/303438/HSBC-No.7-Growing-up-unequal-Full-Report.pdf (accessed: 20.04.2022).
6. Inclusion and education: all means all. CENTRAL AND EASTERN EUROPE, CAUCASUS AND CENTRAL ASIA. 2021. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375490?25=null&queryId=a9e0afa7-e5c5-4e18-b39d-b29ec7654643> (accessed: 20.04.2022).
7. School Violence and Bullying of Children with Disabilities in the Eastern and Southern African Region: A Needs Assessment by Leonard Cheshire. 2022. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381171?1=null&queryId=a9e0afa7-e5c5-4e18-b39d-b29ec7654643> (accessed: 20.04.2022).
8. School violence and bullying: global status report. 2017. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000246970?4=null&queryId=oe928b13-b2cc-4060-b691-a423801daf33> (accessed: 20.04.2022).
9. Violence and bullying in educational settings. The experience of children and young people with disabilities. 2021. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000378061?20=null&queryId=a9e0afa7-e5c5-4e18-b39d-b29ec7654643> (accessed: 20.04.2022).

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Наталія Сайко,

докторка педагогічних наук, професорка, доцентка кафедри психології та педагогіки Національного університету

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Події, які відбулися в Україні, соціальні, політичні, економічні, культурні зміни всіх сторін життя суспільства стали причиною виникнення гострих психологічних проблем серед дорослих та дітей. Низку яких можна вирішити та запобігти їх появі, використовуючи педагогічні методи. Одним з таких пе-